

Açıköğretim Programlarına kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrencilerin Açıköğretim Sistemine yönelik görüşleri

Dr. Öğr. Üyesi Öznur ÖZTÜRK^a

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

Özet

Türkiye’de yükseköğretimde Açıköğretim Sistemine giriş yollarından birisi Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından öğrencilerin yerleştirilmesidir. Adaylar kayıt tarihlerinde yerleştirildikleri yükseköğretim programına kayıt yaptırarak öğrenci olmaktadır. Ancak adayların bir kısmı bir açıköğretim programına yerleştirildikleri halde kayıt yaptırmamaktadır. 2015 yılında ÖSYM tarafından Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemine yerleştirilen 178.229 adayın 31.588’i başka bir deyişle %17,72’si kayıt yaptırmamıştır. Bu çalışmada kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenci adaylarının, Açıköğretim Sistemine ilişkin görüşlerinin neler olduğu ve bu görüşleri arasında fark olup olmadığı istatistiksel yöntemlerle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi, Öğrenci Görüşleri

Abstract

One of the ways to be a student in the Open Education System at higher education level in Turkey is the placement made by the Measurement, Selection and Placement Center (MSPC). Student candidates who are placed according to their scores from a national test can become students by enrolling in a higher education program. However, some of the candidates are not enrolled even if they are placed in an open education program. In 2015, 31.588 of 178.229 candidates (i.e 17.72 %) placed by MSPC in the Anadolu University Open Education System were not enrolled for some reasons. By using certain statistical methods, this study aims to reveal the opinions of the candidates enrolled and not enrolled in the Open Education System regarding this system and whether there is a difference between these two groups in terms of these opinions.

Keywords: Anadolu University Open Education System, Open Education From Student’s Point of View

^a Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından kabul edilen 1602E052 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

Kaynak Gösterme

Öztürk, Ö. (2018). Açıköğretim Programlarına kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrencilerin Açıköğretim Sistemine yönelik görüşleri. *AUAAd*, 4(2), 157-170.

Giriş

Yükseköğretim, milli eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarı yılı kapsayan her kademedeki eğitim - öğretimin tümüdür. Yükseköğretim bireylerin gelecek yıllarında sosyal ve ekonomik açıdan refaha ulaştıran en önemli eğitim kademesidir. Yükseköğretim sayesinde eğitim düzeyi yükselen bireylerin istihdam edilme oranları ve elde ettikleri gelir de artmaktadır.

Günümüzde birçok ülkede ve ülkemizde uygulanan ve geliştirilen uzaktan eğitim, yükseköğrenime yönelik talebin karşılanmasında ve eğitimde fırsat eşitliğinin yaratılmasında öne çıkan bir eğitim modelidir. Türk yükseköğretim sisteminde uzaktan eğitim teknikleri 1970’li yıllardan itibaren uygulanmaya başlanmıştır. “Mektupla Öğretim” ve “Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR)” bu anlamdaki kitlesel uzaktan yüksek eğitime yönelik ilk uygulamalardır. Bu uygulamalar yüksek talep görmesine rağmen sürdürülememiştir.

1981 yılında Türkiye’de yükseköğrenime olan talep 420 bin iken, üniversitelere girebilen öğrenci sayısı 54 bin dolayındaydı. Yani o dönemde var olan üniversiteler talebin yaklaşık % 13’ünü karşılayabiliyordu. Öte yandan eğitim teknolojisindeki gelişmeler, eğitimin duvarların dışına taşınması düşüncesini, Açıköğretim sistemi modelini zorunlu kılıyordu. Bu düşünceler uygulamaya dönüştü ve Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi 1982-1983 öğretim yılında, yüksek eğitimde yüksek standartlarda fırsat eşitliği ilkesiyle ve Açıköğretim sistemi ile eğitim veren ilk fakülte olarak hizmete başladı. İlk yıl İktisat ve İş İdaresi lisans programlarına 29.500 öğrencinin kaydolması, yükseköğrenim ihtiyacının ve talebinin boyutlarını açıkça ortaya koyuyordu (Açıköğretim Sistemi, 2017).

1982 yılında Anadolu Üniversitesi bünyesinde Açıköğretim sistemine göre öğretim yapan Açıköğretim Fakültesi, “İş İdaresi ve İktisat” lisans bölümleri ile başlayan eğitim süreci 1993 yılında Açıköğretim Fakültesinin yanında İktisat ve İşletme Fakülteleri kurulması ile devam etmiştir.

Açık ve uzaktan eğitim sistemine öğrenci giriş kaydı;

- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) ile,
- İkinci Üniversite ile,
- Dikey Geçiş ile,
- Yatay Geçiş ile ve
- Yurtdışından kabul edilecek öğrenciler için ANADOLUYÖS Sınavı ile yapılmaktadır.

Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakültelerinin bölüm ve programlarına kayıt yaptırmak isteyen en az lise ve dengi okul mezunu öğrenciler ÖSYM’ye başvurmakta ve ÖSYM tarafından yapılacak sınavlara katılarak veya sınavsız olarak ÖSYM tarafından

yerleştirilmeleri halinde, ilgili fakülteler tarafından belirlenen internet başvuru ve kayıt tarihlerinde başvuru ve kayıt yaptırarak öğrenci olabilmektedirler.

2015–2016 öğretim yılı itibariyle Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri’nde öğrenci alımı yapılan 17 lisans, 34 önlisans programı olmak üzere toplam 51 programda yaklaşık 1.435.754 aktif, 1.469.912 pasif olmak üzere toplam 2.905.666 öğrenci bulunmaktadır.

Her yıl ÖSYM tarafından Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakültelerinin bölüm ve programlarına yerleştirilen öğrencilerin bir kısmı kayıt yaptırmamaktadır. 2015-2016 öğretim yılı için bu sayılar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 2015-2016 öğretim yılı kayıt bilgileri		
ÖSYM Tarafından Yerleştirilen Aday Sayısı	178.229	
Kayıt Yaptıran Aday Sayısı	146.641	% 82,28
Kayıt Yaptırmayan Aday Sayısı	31.588	% 17,72

Tablodan görüldüğü üzere ÖSYM tarafından yerleştirilen adayların %82,28’i kayıt işlemini tamamlamış, %17,72’si tamamlamamıştır.

Bu çalışma ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim sistemine göre öğretim yapan lisans ve önlisans programlarına kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenci adaylarının, Açıköğretim Sistemine ilişkin görüşlerinin neler olduğu ve bu görüşleri arasında fark olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde Değerlendirme ve Sınav Sistemi

1982-2012 yılları arasında derslerin yıl esasına dayalı olarak belirlendiği, değerlendirme ve sınav sisteminde yıllık mutlak sistem kullanılmıştır. Bu sistemde öğrenciler bir öğretim yılında sorumlu oldukları derslerden ara ve yılsonu sınavlarına girmişlerdir. Yılsonunda başarısız olan öğrenciler için bütünleme sınavı düzenlenmiştir. Öğrencilerin bir dersten başarılı olabilmeleri için önceden belirlenen not ölçüsüne ulaşmaları gerekmektedir (Şahin, 2017).

2012-2013 öğretim yılından itibaren dönemlik kredili sistem uygulanmaya başlanmıştır. Bu sistemde güz ve bahar olmak üzere iki dönem bulunmakta ve sınavlar her dönem ara ve dönem sonu sınavı olmak üzere iki kez yapılmaktadır. Sınavların değerlendirilmesinde bağıl değerlendirme sistemi kullanılmaktadır (Şahin, 2017).

2016-2017 öğretim yılında güz ve bahar dönemlerinde gerçekleştirilen sınavlara ait sayısal veriler sistemin hacminin büyüklüğünü daha net görebilmek için Tablo 2’de verilmiştir (Önder, 2016, 2017a, 2017b, 2017c).

Tablo 2			
<i>2016-2017 Öğretim Yılı Sınav Bilgileri</i>			
	Sınava Giren Öğrenci Sayısı	Sınav Yapılan Ders Sayısı	Sınav Yapılan Bina Sayısı
Güz Dönemi			
Ara Sınav	1.371.948	656	10.716
Dönem Sonu Sınavı	1.371.859	656	10.811
Bahar Dönemi			
Ara Sınav	1.035.601	699	8.500
Dönem Sonu Sınavı	1.035.659	699	8.500

Öğrencilerin önlisans programından mezun olabilmesi için en az 120 kredilik ders, lisans programından mezun olabilmesi için en az 240 kredilik ders alması, FF, YZ, DZ notu olmaması ve genel not ortalamasının 2,00 ve üzerinde olması gerekmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2017)

Öğrencilik Hizmetleri

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim sisteminde öğrencilik hizmetleri Türkiye’de 81 ilde ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefkoşa’da olmak üzere toplam 105 büro ve Eskişehir’de Merkez Büro tarafından yürütülmektedir. Öğrenciler, öğrenci belgesi, askerlik tecil işlemleri, kişisel bilgi, büro ve sınav merkezi değişiklik işlemleri, öğrenci kimlik kartı düzenleme, ders kitaplarının temin edilmesi, programlara kayıt olma ve kayıt silme, mezuniyet ve sonrası işlemler, not durum belgesi, diploma, transkript ve başarı belgesi gibi değerli evrakların sağlanması gibi pek çok konuda bürolardan hizmet almaktadırlar.

Öğrenme Malzemeleri

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim sisteminde temel öğrenme malzemesi, açıköğretim ilkelerine uygun olarak öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlayacak şekilde hazırlanan basılı ders kitaplarıdır. Öğrenciler kayıt ve kayıt yenileme dönemlerinde illerinde bulunan bürolardan kitaplarını temin edebilmektedirler. Ayrıca öğrenciler ders kitaplarına dijital ortamdan da ulaşabilmektedirler.

Öğrenciler ayrıca ders çalışma platformu olarak tasarlanan e-kampüs sistemini de kullanmaktadırlar. Bu sistem, öğrenme yönetim sistemi, öğrenen analitiklerinin takibi, canlı ders platformu ve mobil uygulama bileşenlerinden oluşmaktadır.

Açıköğretim sistemine göre öğretim yapan fakültelere kayıtlı öğrenciler öğretim elemanlarıyla yüzyüze eğitim ihtiyacını karşılayabilmek, anlayamadıkları konuları danışarak kavramalarını sağlayabilmek ve daha fazla etkileşim için yüzyüze öğretim hizmetleri kapsamında bazı dersleri hiçbir ücret ödmeden yüzyüze alabilme olanağı da elde etmektedirler.

Açıköğretim sisteminde ders kitaplarındaki konuların daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla kitaptaki üniteler ile bütünleşen, bilginin öğrenciye ulaştırılmasında ve aktarılmasında sözlü anlatım, resim ve görsel öğelerle destekleyen kitle iletişim araçları olarak televizyon ve radyo programları da kullanılmaktadır.

Anadolu Üniversitesi açıköğretim sistemi şu an 19 lisans, 39 önlisans programıyla, ulusal sınırları aşarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Azerbaycan, Kosova, Makedonya, Bulgaristan, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Batı Trakya, Kuzey Amerika, Suudi Arabistan ile çeşitli Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk vatandaşlarına açıköğretim sistemi ile öğretim hizmeti götürmektedir. Türk yükseköğretim sisteminde 35. yılını tamamlayan Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğretim Sistemi, yaklaşık 3 milyon öğrencisi ve 2 milyon 650 bin mezununa açık ve uzaktan öğretim yoluyla yükseköğrenim sağlamanın yanı sıra özel projeler yardımıyla Türkiye'nin eğitim sorunlarının aşılmasında vazgeçilmez bir rol üstlenmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2017).

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemine göre öğretim yapan lisans ve önlisans programlarına kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenci adaylarının, açıköğretim sistemine ilişkin görüşlerinin neler olduğu ve bu görüşleri arasında fark olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bu anlamda geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili olarak görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardan birisi olan tarama araştırması modeli kullanılmıştır (Karakaya, 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2015-2016 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi açıköğretim sistemine bağlı Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakültelerinin önlisans ve lisans programlarına

ÖSYM tarafından yerleştirilen öğrencilerin oluşturduğu topluluktur; sonlu evrendir ve hacmi 178.229 kişidir.

Yerleştirilen adaylardan 146.641'i kayıt yaptırmış 31.588'i ise kayıt yaptırmamıştır. Ancak, kayıt yaptırmayan 111 öğrencinin iletişim bilgileri eksik veya hatalı girilmiş olduğu tespit edildiği ve erişebilirliği olmadığı için bu öğrenciler araştırma kapsamı dışına çıkartılmıştır. Araştırma evrenindeki kayıt yaptırmayan aday öğrenci sayısı 31.477 ve evrene ilişkin olan çerçevede yer alan kişi sayısı 178.118 kişi olarak belirlenmiştir.

Yaklaşık 180.000 kişinin yer aldığı ana kütlede %99 güven düzeyinde %4 hata oranına göre seçilebilecek en küçük örneklem büyüklüğü 1.035 olarak tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Anadolu Üniversitesi açıköğretim programlarına kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrencilerin açıköğretime yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla bir online anket formu geliştirilmiştir. Ankette adayların demografik bilgilerine yönelik sorular ve açıköğretim sistemine ilişkin görüşlerine ilişkin sorular yer almıştır. Açıköğretim sistemine ilişkin görüşlerinin sorgulandığı ifadeler Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3 <i>Açıköğretim Sistemine İlişkin Görüş İfadeleri</i>					
Aşağıda açıköğretim sistemimiz ile ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere katılma derecenizi belirtiniz.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Ailem ve arkadaşlarım açıköğretim sisteminde okumam için beni destekler.					
Açıköğretim sisteminde okumak örgün sisteme göre daha avantajlıdır.					
Açıköğretim sistemine girmek kolay, mezun olmak zordur.					
Açıköğretim diplomasına sahip kişiler toplum içinde saygın bir yere sahip olurlar.					
Açıköğretim sisteminde okumak genel kültür düzeyini artırır.					
Çevremdeki kişilere açıköğretim sisteminde okuduğumu rahatlıkla söyleyebilirim.					
Açıköğretim sınavlarına bulunduğum yerde girebilmek büyük avantajdır.					
Açıköğretim sisteminde okurken aynı zamanda çalışabilmek büyük avantaj sağlar.					
Açıköğretim sistemi ile ilgili bilgiye kolaylıkla ulaşabildim					

Online ankete erişim adresi, kayıt yaptırmayan 31.477 aday arasından rassal olarak seçilen adayların cep telefonlarına SMS yoluyla bildirilmiştir. Kayıt yaptıran öğrenciler Anadolu Üniversitesi Açıköğretim sisteminde yer alan öğrenci otomasyonu yardımıyla rassal olarak seçilmiş ve anketi cevaplamaya davet edilmiştir. Kayıt yaptırmayan adayların 712 si, kayıt yaptıranların ise 1.117 si anketi eksiksiz yanıtlamıştır.

Veri Analizi

Anket yoluyla elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programında değerlendirilmiştir. Öncelikle öğrencilerin açıköğretim sistemine ilişkin görüşlerini belirleyecek olan 9 ifade için faktör analizi yapılmıştır. Açıköğretim sistemine ilişkin görüşleri belirlemeye yönelik sorulan ifadeler için anketi yanıtlayanların verdikleri cevapların tutarlılığını ölçmek amacıyla Cronbach α katsayısı hesaplanmış ve 0,84 olarak tespit edilmiştir. Bu değer bize verilen cevapların güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir (İslamoğlu ve Alniaçık, 2014).

Öğrencilerin açıköğretim sistemine yönelik görüşlerini belirttikleri 9 ifade için faktör analizi yapılarak öğrencilerin görüşlerinin sınıflandırılması amaçlanmıştır. Başlangıç faktörlerinin elde edilmesinde yaygın olarak kullanılan Temel Bileşenler Analizi yöntemi uygulanmış ve daha sonra varimax döndürmesi uygulanmıştır (Mardia, Kent ve Bibby, 1994).

Öncelikle örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin testi yapılmış ve 0,876 test istatistiği değeri ile yeterli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Barlett testi sonucu da ($p < 0,001$) varyans-kovaryans matrisinin faktör analizi çalışması için uygun olduğunu göstermiştir (Johnson ve Wichern, 2002).

Faktör analizi sonucunda bulunan faktörlerin faktör skorları hesaplanmış, kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenciler arasında faktör skorları açısından fark olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi kullanılarak istatistiksel olarak test edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Açıköğretim sistemine kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrencilerin demografik bilgilerine ait sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4				
<i>Demografik Bilgiler</i>				
	Kayıt Yaptırmayan Öğrenci		Kayıt Yaptıran Öğrenci	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Cinsiyet				
Kadın	341	47,9	497	44,5
Erkek	371	52,1	620	55,5
Medeni Durum				
Hiç evlenmedi	438	61,5	615	55,1
Evli	264	37,1	459	41,1
Boşandı/Eşi öldü	10	1,4	43	3,8
Çalışma Durumu				
Çalışmıyorum/Emekliyim	260	36,5	297	26,6
Serbest çalışıyorum	63	8,8	121	10,8
Kamu sektöründe çalışıyorum	114	16	259	23,2
Özel sektörde çalışıyorum	275	38,6	440	39,4
Aylık Hane Halkı Geliri				
1000 liradan az	123	17,3	153	13,7
1000-2000 lira	333	46,8	471	42,2
2001-5000 lira	229	32,2	433	38,8
5000 liradan çok	27	3,8	60	5,4
Anne Eğitim Durumu				
Okuma yazma bilmeyen	102	14,3	189	16,9
Okur yazar fakat okul bitirmeyen	73	10,3	128	11,5
İlkokul	354	49,7	502	44,9
Ortaokul	82	11,5	146	13,1
Lise	82	11,5	117	10,5
Üniversite/Yüksek Lisans/Doktora	19	2,7	35	3,1
Baba Eğitim Durumu				
Okuma yazma bilmeyen	18	2,5	27	2,4
Okur yazar fakat okul bitirmeyen	37	5,2	91	8,1
İlkokul	335	47,1	469	42,0
Ortaokul	127	17,8	176	15,8
Lise	141	19,8	252	22,6
Üniversite/Yüksek Lisans/Doktora	54	7,6	102	9,1
Yaş				
Ortalama	26,34		28,52	
Standart Sapma	6,67		8,69	

Faktör analizi sonucunda elde edilen Tablo 5’de özdeğer istatistiği 1’den büyük olan 3 faktör söz konusudur. Birinci faktör toplam varyansın %41,514’ünü açıklamaktadır. Birinci ve ikinci faktörler birlikte toplam varyansın %62,085’ini açıklamaktadır. Üç faktör birlikte ise toplam varyansın %73,411’ini açıklamaktadır.

Tablo 5						
<i>Toplam Açıklanan Varyans</i>						
Bileşen	Başlangıç Özdeğerleri			Döndürülmüş Yükler Kareler Toplamı		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
1	4,297	47,745	47,745	3,736	41,514	41,514
2	1,297	14,413	62,158	1,851	20,571	62,085
3	1,013	11,253	73,411	1,019	11,326	73,411
4	,679	7,542	80,953			
5	,521	5,787	86,740			
6	,419	4,652	91,391			
7	,324	3,598	94,990			
8	,267	2,964	97,953			
9	,184	2,047	100,000			

Teknik: Asal Bileşenler Analizi

Tablo 6’da döndürülmüş bileşenler matrisi yer almaktadır.

Tablo 6			
<i>Döndürülmüş Bileşenler Matrisi</i>			
	Bileşen		
	1	2	3
Açıköğretim sınavlarına bulunduğum yerde girebilmek büyük avantajdır.	,904		
Açıköğretim sisteminde okurken aynı zamanda çalışabilmek büyük avantaj sağlar.	,904		
Çevremdeki kişilere açıköğretim sisteminde okuduğumu rahatlıkla söyleyebilirim.	,822		
Ailem ve arkadaşlarım açıköğretim sisteminde okumam için beni destekler.	,821		
Açıköğretim sistemi ile ilgili bilgiye kolaylıkla ulaşabildim.	,678		
Açıköğretim diplomasına sahip kişiler toplum içinde saygın bir yere sahip olurlar.		,899	
Açıköğretim sisteminde okumak genel kültür düzeyini artırır.		,675	
Açıköğretim sisteminde okumak örgün sisteme göre daha avantajlıdır.		,606	
Açıköğretim sistemine girmek kolay, mezun olmak zordur.			,989

Teknik: Asal Bileşenler Analizi
Döndürme Tekniği: Kaiser Normalleştirilmesi ile Varimax
a. Döndürme işlemi 4 iterasyonda tamamlanmıştır.

Faktör analizi sonuçlarına göre üç faktörlü bir model belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda 5 ifade birinci faktör altında, 3 ifade ikinci faktör altında, 1 ifade ise üçüncü faktör

altında yer almıştır. Öğrenciler birinci faktör altında açıköğretim sisteminde okumanın sağladığı avantajlara yüksek düzeyde önem vermişlerdir. Öğrenciler açıköğretim sınavlarına buldukları yerde girebilme ve okurken aynı zamanda çalışabilme ifadelerine yüksek düzeyde önem vermişlerdir. Bu avantajları açıköğretimde okuma konusunda çevrelerine bunu rahatlıkla ifade edebilme ve çevrelerindeki kişiler ile aileleri tarafından bu konuda desteklenmeleri izlemiştir. Bu faktör altında son olarak açıköğretim sistemindeki bilgiye kolaylıkla ulaşabilme ifadesi yer almıştır.

Öğrenciler ikinci faktör altında açıköğretim sisteminde okumanın öğrenciler üzerindeki kazanımlarına daha çok önem vermişlerdir. İkinci faktör içerisinde üç ifade yer almıştır. Bunlar içerisinde açıköğretim diplomasına sahip kişiler toplum içinde saygın bir yere sahip olurlar ve açıköğretim sisteminde okumak genel kültür düzeyini artırır gibi açıköğretim sisteminde okumanın öğrenciler üzerindeki kazanımları ve örgün sisteme göre sağladığı avantajları belirtilen ifadeler bulunmaktadır.

Üçüncü faktörde ise öğrencilerin süreci değerlendirdikleri açıköğretim sistemine girmek kolay, mezun olmak zordur ifadesi yer almıştır.

Faktör analizi sonucunda bulunan faktörlerin faktör skorları hesaplanmış, kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenciler arasında faktör skorları açısından fark olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi kullanılarak istatistiksel olarak test edilmiştir.

Bağımsız örneklem için t testi sonucuna göre kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenciler arasında birinci faktör puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu ($t=39,794$; $p<0,05$) ve kayıt yaptırmayan öğrenci grubunun birinci faktör puan ortalamalarının kayıtlı öğrenci grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine bağımsız örneklem t testi sonucuna göre kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenciler arasında ikinci faktör puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu ($t=-14,624$; $p<0,05$) ve kayıt yaptıran öğrenci grubunun ikinci faktör puan ortalamalarının kayıt yaptırmayan öğrenci grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Son olarak bağımsız örneklem t testi sonucuna göre kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenciler arasında üçüncü faktör puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu ($t=-2,517$; $p<0,05$) ve kayıt yaptıran öğrenci grubunun üçüncü faktör puan ortalamalarının kayıt yaptırmayan öğrenci grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sonuçlar ve Öneriler

Bu çalışma ile Anadolu Üniversitesi açıköğretim sistemine göre öğretim yapan lisans ve önlisans programlarına kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenci adaylarının, açıköğretim sistemine ilişkin görüşlerinin neler olduğu ve bu görüşleri arasında fark olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öncelikle öğrencilerin açıköğretim sistemine ilişkin görüşlerini belirleyecek olan 9 ifade için faktör analizi yapılmış ve analiz sonucunda üç faktörlü bir model belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda bulunan faktörlerin faktör skorları hesaplanmış, kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenciler arasında faktör skorları açısından fark olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi kullanılarak istatistiksel olarak test edilmiştir.

Faktör analizi faktörler altında kalan ifadeleri önem düzeyine göre sıralama imkanı da vermiştir. Öğrenciler birinci faktör altında açıköğretim sisteminde okumanın sağladığı avantajlara yüksek düzeyde önem vermişlerdir. Öğrenciler ikinci faktör altında açıköğretim sisteminde okumanın öğrenciler üzerindeki kazanımlarına daha çok önem vermişlerdir. Üçüncü faktörde ise öğrencilerin süreci değerlendirdikleri açıköğretim sistemine girmek kolay, mezun olmak zordur ifadesi yer almıştır.

Çalışma kapsamında kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenciler arasında faktör skorları açısından fark olup olmadığı incelendiğinde tüm faktörler için kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrenciler arasında faktör puanları ortalamaları açısından anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Birinci faktör skorları açısından bakıldığında kayıt yaptırmayan öğrenci grubunun faktör puanı ortalaması kayıt yaptıran öğrenci grubuna göre daha yüksektir, bu bize kayıt yaptırmayan öğrencilerin birinci faktör altında yer alan “Açıköğretim sınavlarına bulunduğum yerde girebilmek büyük avantajdır.”, “Açıköğretim sisteminde okurken aynı zamanda çalışabilmek büyük avantaj sağlar.”, “Çevremdeki kişilere açıköğretim sisteminde okuduğumu rahatlıkla söyleyebilirim.”, “Ailem ve arkadaşlarım açıköğretim sisteminde okumam için beni destekler.” ve “Açıköğretim sistemi ile ilgili bilgiye kolaylıkla ulaşabildim.” ifadelerine daha olumlu baktıklarını göstermektedir. İkinci faktör skorları açısından bakıldığında kayıt yaptıran öğrenci grubunun faktör puanı ortalaması kayıt yaptırmayan öğrenci grubuna göre daha yüksektir, bu bize kayıt yaptıran öğrencilerin ikinci faktör altında yer alan “Açıköğretim diplomasına sahip kişiler toplum içinde saygın bir yere sahip olurlar.”, “Açıköğretim sisteminde okumak genel kültür düzeyini artırır.” ve “Açıköğretim sisteminde okumak örgün sisteme göre daha avantajlıdır.” ifadelerine daha olumlu baktıklarını göstermektedir. Üçüncü faktör skorları açısından bakıldığında kayıt yaptıran öğrenci grubunun faktör puanı ortalaması kayıt yaptırmayan öğrenci grubuna göre daha yüksektir, bu bize kayıt

yaptıran öğrencilerin üçüncü faktör altında yer alan “Açıköğretim sistemine girmek kolay, mezun olmak zordur.” ifadesine daha çok katıldıklarını göstermektedir.

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrencilerin açıköğretim sistemine bakış açıları, sistem ile ilgili görüşleri birbirinden farklıdır. Bir yükseköğretim programına yerleşen öğrencilerin çeşitli nedenlerle kayıt yaptırmayarak kaynak israfına yol açmaları ve bir yıllık emeklerinin boşa gitmesini önlemek amacıyla kayıt yaptıran öğrenci sayısını artırmak için alınacak kararlarda sisteme ilişkin görüşlerin farklı olduğu gözönüne alınmalıdır. Toplumun ve ilerde açıköğretim sistemine girecek olan öğrenci adaylarının açıköğretim sistemine ilişkin olumsuz görüşlerinin incelenerek bunları olumluya çevirmenin yolları araştırılmalıdır.

Kaynakça

- Açıköğretim Sistemi*. 06.11.2017, <http://anadolu.edu.tr/acikogretim/acikogretim-sistemi/acikogretim-sistemi-1>.
- Anadolu Üniversitesi. (2017). *2017-2018 Öğretim Yılı Öğrenci Kılavuzu*. 24.1.2017, http://anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/files/aof_kilavuz/5a127aac93b90.pdf
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- İslamoğlu, A.H. ve Almaçık, Ü. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. (Dördüncü Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A. Ş.
- Johnson, R. A. ve Wichern, D. W. (2002). *Applied Multivariate Statistical Analysis*. (Fifth Edition). United States of America: Prentice-Hall, Inc.
- Karakaya, İ. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri. İçinde Tanrıoğen, A. (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (ss. 55-84). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Mardia, K. V., Kent, J. T. ve Bibby, J. M. (1994). *Multivariate Analysis*. (Nineth Edition). London: Academic Press Limited.
- Şahin, T. (2017). *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminin Tarihsel Gelişimi (1982-2015) Kronolojisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Önder, G. (Aralık 2016). 2016-2017 Öğretim Yılı Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri Güz Dönemi Ara Sınavı 26-27 Kasım 2016. *Açıköğretim e-Bülten*.19. Erişim adresi: <https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/aof/files/AOebulten23-I.pdf>
- Önder, G. (Ocak 2017a). Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri Güz Dönemi Dönem Sonu Sınavı Gerçekleşti. *Açıköğretim e-Bülten*. 18. Erişim adresi: <https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/aof/files/AOebulten24-II.pdf>
- Önder, G. (Nisan 2017b). 2016-2017 Öğretim Yılı Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri Bahar Dönemi Ara Sınavı 29-30 Nisan Tarihlerinde Gerçekleştirildi. *Açıköğretim e-Bülten*. 23. Erişim adresi: <https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/aof/files/AOebulten27-II.pdf>
- Önder, G. (Haziran 2017c). 2016-2017 Öğretim Yılı Bahar Dönemi Dönem Sonu Sınavları Başarı ile Tamamlandı. *Açıköğretim e-Bülten*. 21. Erişim adresi: <https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/aof/files/AOebulten29-I.pdf>

Yazar Hakkında**Dr. Öğr. Üyesi Öznur ÖZTÜRK**

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İktisadi ve İdari Programlar Bölümü İktisadi ve İdari Programlar Anabilim Dalı'nda 2012 yılından itibaren Dr. Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Anadolu Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Endüstri Mühendisliği Bölümünden 1994 yılında mezun olduktan sonra, Sayısal Yöntemler bölümünde Yüksek Lisans ve Doktorasını tamamlamıştır. 2015 yılından itibaren Bölüm Başkan Yardımcısı görevini yürütmektedir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Kat:6 Eskişehir
Tel (İş): +90 222 335 05 80
Eposta: oozturk@anadolu.edu.tr